



TALKA KALBAI IR TAUTAI

Asociacija, įm. k. 304706956, +370 6821559, talka.kalba@gmail.com

Lietuvos Respublikos Seimo nariams

Vilnius, 2022-01-10

Nr. 2022-1

Dėl asmenvardžių rašybos Lietuvos piliečio asmens dokumentuose įstatymo projektų

Gerbiamasis Seimo nary,

Sausio 11 d. Seimui teikiami svarstyti du Asmens vardo ir pavardės rašymo dokumentuose įstatymo projektai Nr. XIIP-471 ir Nr. XIIP-535(2).

Projektu Nr. XIIP-471 siūloma asmenvardį rašyti valstybine lietuvių kalba pagrindiniame asmens dokumento puslapyje, o kitame asmens dokumento puslapyje Lietuvos piliečiui pageidaujant leisti įrašyti asmenvardį ir kitomis kalbomis. Šis projektas atitinka bemaž 70 000 piliečių parašais Seimui oficialiai teiktą piliečių siūlymą ir neprieštarauja konstituciniam LR valstybinės lietuvių kalbos statusui bei Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) išvadoms. **Svarbiausia – atitinka Lietuvos Respublikos Konstituciją, nes neskirsto Lietuvos piliečių pagal tautybę ar pilietybės įgijimo būdą, atmeta bet kokias užuominas į praeityje buvusių Lietuvos okupacijų teisėtumą, nekelia grėsmės Lietuvos žemių vientisumui.**

Projektas Nr. XIIP-535(2), kurio pagrindinė nuostata yra leisti asmenvardį rašyti naudojant lotyniško pagrindo raidyną be diakritinių ženklų, tik su trimis papildomomis raidėmis W, X ir Q, jei Lietuvos pilietis yra kitos nei lietuvių tautybės arba jei turi kitos valstybės išduotą dokumentą, kur jo arba jo tėvų ar protėvių asmenvardis buvo užrašytas atitinkama kitos valstybės kalba, **prieštarauja konstituciniam LR valstybinės lietuvių kalbos statusui, LR Konstitucinio Teismo (KT) nutarimams bei VLKK išvadoms.**

1. Dar 1999 spalio 21 d. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad asmens tautybė „negali būti pagrindas asmeniui reikalauti, kad jam nebūtų taikomos taisyklės, kylančios iš valstybinės kalbos statuso. Kitaip būtų pažeistas konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas“. Šį reikalavimą visiškai atitinka dabar galiojantis Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimas Nr. I-1031 „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“, kurio 1 ir 2 punkte nustatyta piliečių vardus ir pavardes asmens dokumentuose rašyti lietuviškais rašmenimis, taip suteikiant vienodas sąlygas visiems piliečiams ir nesudarant prielaidų diskriminacijai.
2. Siūlymas remtis įrašais protėvių turėtuose dokumentuose reiškia, kad siūloma pripažinti Lenkijos, Vokietijos ir Rusijos okupacinių valdžių išduotus dokumentus, o tai žeidžia valstybės savigarbą, todėl yra nepriimta tarptautinėje praktikoje. Visus nelietuviškus įrašus asmens dokumentuose galėjo padaryti tik okupacinės valdžios, nes įrašai tarpukario Lietuvos Respublikos asmens dokumentuose buvo daromi valstybine lietuvių kalba. Taigi asmenvardžių rašymas nelietuviškomis raidėmis niekaip nepasitarnautų Lietuvos ir Lenkijos santykių gerinimui, nes pagarba Lietuvos valstybingumui ir kovotojams už jį neleidžia „atkurti“ lenkiškų įrašų, remiantis 1920-1939 m. Lenkijos okupacinės valdžios išduotais dokumentais Vilniaus krašte, o kitokių lenkiškų įrašų oficialiuose valstybiniuose dokumentuose nėra.
3. XIIP-535 projekto 2 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad dokumento šaltiniu gali būti laikomas Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės kompetentingos institucijos sudarytas arba išduotas asmens dokumentas. Vadinasi, siūloma, kad pakankamas pagrindas keisti asmenvardžių užrašymą oficialiuose asmens dokumentuose (pase ir tapatybės kortelėje) būtų žemesnės instancijos padarytas įrašas, pvz., vairuotojo teisėse arba medžiotojo biliete, o ne atvirkščiai.
4. Konstitucinis Teismas 2014 m. yra nurodęs, kad be Valstybinės lietuvių kalbos komisijos išvados negali būti priimtas vardų ir pavardžių asmens dokumentuose rašybą reglamentuojantis įstatymas. VLKK išvada buvo pateikta du kartus, o 2021 m. trečią kartą vėl pakartota nurodant, kad pritariama leidimui

paraidžiui perrašyti pavardes iš dokumentų originalo tik dviem atvejais, kai: 1) pavardė įgyjama per dabartinę santuoką su užsieniečiu arba 2) užsienietis įgyja arba atkuria Lietuvos pilietybę.

Konstitucinio Teismo 2014 m. doktrinoje nurodoma, kad „Seimas, vadovaudamasis konstituciniu atsakingo valdymo principu, turi gautas oficialias išvadas, *inter alia* VLKK oficialią išvadą, išdėstyta poziciją (siūlymus), tinkamai įvertinti<...>“.

Tiesa, dabartinė Teisingumo ministrė E. Dobrovolska siūlo neatsižvelgti į šią Konstitucinio Teismo doktriną.

Raginame Jus vykdyti **Lietuvos Respublikos Seimo nario priesaiką**, todėl užkardant grėsmę valstybiniam lietuvių kalbos statusui bei Lietuvos Respublikos teritoriniam vientisumui pasisakyti ir balsuoti už projektą Nr. XIIIIP-471, o projektą Nr. XIIIIP-535(2) atmesti.

Pagarbiai,

Pirmininkas

Tel. +37069930861
<http://www.talkakalbairtautai.lt>



Mindaugas Karalius